

Vil endre spesialundervisningen

Det brukes mye spesialundervisning i skolen, men den har **INGEN EFFEKT**, viser studier. Nå vil ekspertgruppe ha omfattende endringer.

- Vi ser at kommuner sliter med å finne ut hvordan de skal innrette spesialundervisningen. Systemet for spesialundervisning har vært likt i 40 år, og vi kan slå fast at det ikke fungerer, sier professor Thomas Nordahl.

Han leder ekspertgruppa som er satt ned av Kunnskapsdepartementet og som neste måned skal legge fram anbefalinger for hvordan det spesialpedagogiske tilbudet kan bli bedre i barnehager og skoler.

Opplæringsloven sier at hvis en elev ikke har tilstrekkelig utbytte av den vanlige opplæringen, kan han eller hun ha rett til å få spesialundervisning. Spesialundervisningen i grunnskolen koster rundt 10 milliarder kroner årlig, og utgjør 18 prosent av lærertimene.

Dette fungerer dårlig

Nordahl vil ikke si konkret hvilke endringer ekspertgruppa vil gå inn for, men han påpeker hva han mener overhodet ikke fungerer ved dagens spesialundervisning.

- ♦ 50 prosent av spesialundervisningen er uten kvalifiserte lærere.
- ♦ Det er ingen instanser som fører tilsyn med læringsutbyttet til elevene som får spesialundervisning.
- ♦ 39 prosent får spesialundervisningen hovedsakelig i den ordinære klassen.
- ♦ Forventningsnivået til elever som sliter er veldig lavt.

Andelen elever med spesialundervisning er nesten tre ganger så høy på 10. trinn som på 1. trinn.

- Denne fordelingen er meningsløs. Omtrent 20 prosent av elevene i grunnskolen trenger en eller annen form for tilrettelegging - mange flere enn dem som får det i dag. Dagens system med spesialundervisning er kostbar, men resultatene er veldig dårlige, sier professoren.

- Ingen effekt

Men dagens spesialundervisning virker ikke, viser flere studier. En studie viser til og med at spesialundervisning fikk elever til å henge enda mer etter.

Førstelektor i matematikk-didaktikk Leif Bjørn Skorpen ved Høgskulen i Volda sammenliknet to elevgrupper. Den ene presterer dårlig i matematikk og fikk ordinær undervisning. Den andre presterer dårlig og fikk spesialundervisning. Elevene som fikk ordinær undervisning hadde i gjennomsnitt større framgang enn elever som fikk spesialundervisning.

FAKTA

Andel elever i grunnskolen som fikk spesialundervisning og grunnskolepoeng i 2016

Mest spesialundervisning

Kolonne 1: Spesialundervisning	Kolonne 2: Grunnskolepoeng	1	2
Hol		14	41
Øksnes		14	42
Åmot		14	42
Våler (Hedm.)		14	37
Vågan		14	42
Sør-Aurdal		14	41
Gaular		13	42
Stokke		13	41
(er nå en del av Sandefjord)			
Sokndal		13	41
Songdalen		13	43

Minst spesialundervisning

Rælingen	3	43
Stryn	4	41
Rygge	4	42
Sola	4	43
Lindesnes	4	40
Vadsø	4	40
Kongsvinger	4	39
Gjesdal	4	42
Nesodden	4	42
Flekkefjord	4	43

Landsgjennomsnittet for andelen i spesialundervisning var 8 prosent i 2016.

Landsgjennomsnittet for grunnskolepoeng var 41 i 2016.

Kommuner med under 3.000 innbyggere er tatt ut av oversikten.

MENINGSLØST Dagens spesialundervisning fungerer ikke

Thomas Nordahl, professor i pedagogikk ved Høgskolen i Hedmark og leder for Senter for praksisrettet utdanningsforskning

- Omtrent 20 prosent av elevene i grunnskolen trenger en eller annen form for tilrettelegging - mange flere enn dem som får det i dag, mener professor Thomas Nordahl.

ARKIVFOTO

SPESIALUNDERVISNING

- ♦ Er en individuell rett som eleven har i de tilfellene han eller hun trenger ekstra tilrettelegging utover den ordinære opplæringen.
- ♦ Skal ivareta muligheter elevene skal ha til å nå realistiske mål dersom det ikke lar seg gjøre innenfor ordinær opplæring.
- ♦ Kan for eksempel være at eleven jobber etter andre læringsmål enn andre elever, at en lærer eller assistent følger opp eleven i klassen eller at eleven får særskilt tilpasset utstyr.
- ♦ Har variert mye i omfang de siste 15 årene.
- ♦ Ble gitt til 5,9 prosent av elevene i 2000.
- ♦ Økte til 8,6 prosent i 2012, før det begynte å gå ned.

Kilde: Utdanningsdirektoratet

- Hvis dette fortsetter, vil elevene med spesialundervisning bli hengende stadig lengre etter elevene som i utgangspunktet var på same nivå, men som får ordinær undervisning, konkluderer Skorpen.

Han mener ekspertutvalget bør legge vekt på at lærere som gir spesialundervisning bør ha solid kunnskap i hvordan de skal undervise i faget som de underviser i.

Ratib Lekhal, førsteamanuensis og fagansvarlig ved nasjonal lederutdanning for styrere i barnehager ved Handelshøyskolen BI, har utført de andre studiene. Han målte effekten av spesialundervisning via matematikk og norskprøver. Konklusjonen er at elevene som mottok spesialundervisning i norsk skåret litt lavere enn den tilsvarende gruppa som fikk ordinær undervisning. Matematikkelevne skåret likt.

- Vi har undersøkt om spesialundervisning har noen effekt slik det blir gitt i dag. Men vi har ikke sett på innholdet av undervisningen, og må passe oss for å si at spesialundervisning under gitte forutsetninger ikke vil fungere. Det finnes for eksempel mange

gode eksempler på god, intensiv leseopplæring, sier Lekhal.

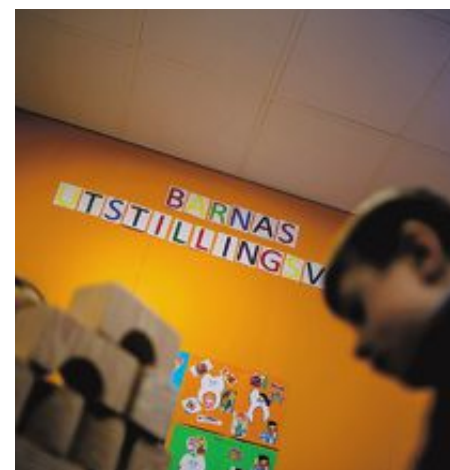
Opp til kommunene selv

Det er store forskjeller i hvilken grad kommunene gir spesialundervisning. I Flekkefjord, som har 9.000 innbyggere, fikk 4 prosent av elevene spesialundervisning i 2016. I Vågan med samme antall innbyggere, er andelen av spesialundervisning 14 prosent.

Utdanningsdirektoratet har ikke noen klare råd for hvordan kommuner bør legge til rette for spesialundervisning.

- Dersom foreldrene eller skolen er bekymret for om et barn ikke har godt nok utbytte av opplæringen, skal skolen forsøke å tilpasse opplæringen bedre for barnet. Spesialundervisning kan for eksempel være at eleven jobber etter andre læringsmål enn andre elever, at en lærer eller assistent følger opp eleven i klassen eller at eleven får særskilt tilpasset utstyr. Omfang av slike tiltak er altså verken faste eller forutsigbare, sier avdelingsdirektør Cecilia Lyche i direktoratet.

BERIT ALMENDINGEN, 480 33 259
berit@kommunal-rapport.no

- Barnehagen er en viktig arena for integrering, sier kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner (H).

ILLUSTRASJONSFOTO: MGNUS K. BJØRKE

BARNEHAGER

Vil ha flere minoritetspråklige barn i barnehagen

Regjeringen gir 22 kommuner med mange minoritetspråklige barn som ikke går i barnehage, mulighet til å søke om 20 millioner kroner.

- Barnehagen er en viktig arena for integrering, og for å gi barn gode norskkunnskaper før de starter på skolen, sier kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner (H).

91 prosent av alle barn går i barnehage, men ikke mer enn 79 prosent av minoritetspråklige barn.

Pengene er satt av til aktivt rekrutteringsarbeid i de 22 kommunene, som inkluderer alle de store byene. I disse kommunene er det til sammen over 6.650 minoritetspråklige barn som ikke går i barnehage.

- Vi vil at kommunene skal jobbe enda mer oppsøkende slik at flere minoritetspråklige foreldre velger å la barna gå i barnehage. En del nyankomne kjenner ikke til ordningene som gjør det økonomisk mulig å velge barnehagen, andre kjenner ikke til hva barnehage er. Å la barna gå i barnehagen åpner også for at foreldrene raskere kan komme ut i jobb, sier Sanner.

Statsråden oppfordrer kommunene til å dele erfaringer og til å gi minoritetspråklige foreldre mer informasjon om lavterskeltilbud som åpen barnehage og gratis kjer-netid. Regjeringen har innført gratis kjer-netid for barn fra 3 til 5 år og forsøk med gratis barnehage for lavinntektsfamilier.

POLITIREFORMEN

Politiledere advarer Stortinget

Leder i Norges Politilederslag, Geir Krogh, advarer Stortinget mot å vedta Senterpartiets forslag om at alle lensmannskontor skal oppbemannes med en stedlig lensmann. Han mener en slik løsning vil redusere politiets handlekraft og kvalitet.

- De tidligere lensmennene er langt på vei omstilt og ny organisering er nå i sluttfasen. Nærpolitireformen er forankret i Stortinget, og vi vil sterkt fraråde en detaljstyring og endring av reformen. Nå må vedtak som er fattet få tid til å virke, sier Krogh i en pressemelding.

Saken behandles nå i justiskomiteen og kan få flertall når den skal opp i Stortinget kort tid etter påske.

Ifølge politireformen skal det fra 1. juni i år være 109 tjenesteder som ikke har stedlig lensmann eller politistasjonssjef. Det er disse Sp nå foreslår å bemanne opp.

Krogh mener dette vil binde opp store ressurser geografisk på bekostning av å utvikle et moderne politi med kompetanse innen blant annet digitalt politiarbeid og organisert og økonomisk kriminalitet.